

Årsrapport for 2022 til Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre fra SNO

SNO lokalt:

Austvik, Kristin Lund

Ruud, Lars Tore

Røsand, Martin

Ydse, Erik

I tillegg er det kjøpt tjenester av:

Engerdal fjellstyre

Innhold

1. Kontroll, tilsyn og informasjon.....	3
1.1 Kort om aktiviteten.....	4
1.1.1 Oppsyn, tilsyn og kontroll.....	4
1.1.2 Arbeidstimer	5
1.1.3 Tjenestekjøp.....	5
1.2 Utviklingstrekk eller utfordringer	6
1.2.1 Verneskilt	6
1.2.2 Oppsyn, tilsyn og kontroll.....	7
1.2.3 Motorferdsel	8
1.2.1 Motorferdsel i samband med jakt.....	9
1.2.2 Sjøppel, avfall, løsøre, båter mv.	9
1.2.3 Kulturminner.....	10
2. Bestillingsoppgaver	12
2.1 Kort om aktiviteten.....	12
2.1.1 Arbeidstimer	12
2.1.2 Vedkjøring.....	12
2.1.3 Verneskilt	12
2.1.4 Sjøppel og bålringer	13
2.1.5 Heggrøsta.....	13
2.1.6 Tellere	14
2.1.7 Klopper	14
2.1.8 Tjenestekjøp.....	15

1. Kontroll, tilsyn og informasjon

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet (KLD). Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets operative feltorgan. SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll, overvåking og informasjon, til skjøtsel og tilrettelegging i verneområder. SNO har også mange oppgaver knyttet arter som villrein, laks og fjellrev, samt registrering, dokumentasjon og felling av store rovdyr.

Miljødirektoratet har ansvaret for å drive risikobasert tilsyn, og gjennomføre landsdekkende naturoppsyn i regi av SNO. Kontroller er gjennomført som forvaltningsmessige

lovlighetskontroller - kontroll med at lovlig virksomhet innen oppsynets lovområder foregår etter de regler som til enhver tid gjelder.

Feltarbeidet til SNO, gjennom et effektivt og målrettet naturoppsyn, er avgjørende for å nå det nasjonale målet om at et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på.

SNO har plikt til å føre kontroll med at reglene nevnt i naturoppsynsloven § 2 første og annet

ledd blir overholdt. Under kontroller har vi

fokus på dispensasjoner, dispensasjonenes innhold og hvorvidt dispensasjonene er kontrollerbare. Oppdragene er gitt av forvaltningsmyndighetene i forbindelse med den årlige planleggingsmøter og i føringer fra direktorat og departement.

Statens naturoppsyn er ein del av Miljødirektoratet og har med heimel i lov om statleg naturoppsyn ansvar for å føre tilsyn med naturtilstanden, ha oppsyn med at reglane i miljølovgevinga blir følgde, og avdekkje og førebyggje miljøkriminalitet. Statens naturoppsyn er òg kompetansemiljø for gjennomføring av skjøtels- og tilretteleggingstiltak i verneområda. (Prop. 1 S Klima- og miljødepartementet

Kjernen i SNOs virksomhet er håndheving av rettslige prinsipper - kontroll av pliktsubjektene etterlevelse av en norm som allerede er fastsatt ved lov, forskrift eller enkeltvedtak, samt reaksjoner ved avvik. Planlagt kontrollarbeid gjøres målrettet mot områder hvor det er grunn til å anta det foregår aktivitet som krever oppmerksomhet, dette for å bidra til å opprettholde lovlig atferd og å reagere på vesentlige overtredelser. Det legges vekt på en geografisk spredning av tilsynsvirksomheten som forebyggende aktivitet.

I tillegg til SNOs egen aktivitet i området, er det kjøpt tjenester av Engerdal fjellstyre.

Tjenesteyter har på oppdrag fra SNO utført oppgaver i Femundsmarka nasjonalpark, Gutulia nasjonalpark, Grøvelsjøen naturreservat, Femundslia landskapsvernområde.

Den nasjonale oppsynsinstruksen som gjelder SNOs ansatte og alle andre som er gitt myndighet til kontroll på vegne av SNO, skal følges. Dette er en overordnet instruks som suppleres av egne instruksjoner på bl.a. motorferdselsoppsyn, jaktoppsyn og oppsyn i verneområder. Alle kontroller registreres i [Feltdagbok](#).

SNO har etter ønske fra nasjonalparkstyret, prioritert oppsyn i verneområdene med vekt på tilstedeværelse i perioder med mye besøk. Helger på forsommeren og høsten har vært prioritert i tillegg til månedene juli og august. Stort fokus har vært på Røvassdraget og Røvoltjønna i Femundsmarka nasjonalpark fordi det ferdes flere der enn i Femundsmarka ellers.

Nasjonalparkstyret har bedt oss om å gjøre kontroll av kjøretillatelse til utleiebuer i Femundsmarka og annen motorisert ferdsel, herunder kontroll med kjørebok og barmarkskjøring. Dette har det beklageligvis bare vært gjort i liten grad.

Vi ble bedt om å gjøre vurderinger av mengder trær som blir hogd eller saget ned i løpet av sesongen i de mest besøkte områdene. Dette arbeidet har ikke vært prioritert siden samme oppgaver har vært en del av et større forskningsarbeid i Femundsmarka.

Registrert informasjon om sårbare arter av rovdyr og rovfugl arkiveres i [Rovbase](#). Rovbase er et nasjonalt system for overvåking og stedfesting av rovvilt og rovviltskader. I tillegg er det et saksbehandlingssystem for erstatning av sau og tamrein drept av fredet rovvilt. Løsningen er tilgjengelig for Miljødirektoratet, Statsforvalterne og Statens naturoppsyn.

Totalt har SNO levert 1 014,75 arbeidstimer¹ i verneområdene Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre forvalter. Dette er inkludert tjenestekjøp.

1.1 Kort om aktiviteten

1.1.1 Oppsyn, tilsyn og kontroll

Det er gjennomført tre kontroller i Femundsmarka nasjonalpark, den ene er bruk av motorbåt og de to andre for bruk av snøskuter. To av disse ble kontrollert uten avvik registrert, én er anmeldt for ulovlig motorferdsel i verneområdet. Den anmeldte hadde gjort seg skyldig i brudd på vernereglene² og ulovlig snøskuterkjøring³. I tillegg er det, på bakgrunn av tips fra publikum, anmeldt en person for ulovlig droneflygning fra Starrhåen og ned Røa til Røosen.

¹ Prop. 1 S 2022-2023 Klima- og miljødepartementet, post 1420.01 og post 1420.21

² Nasjonalparker - brudd på verneregler (naturmangfoldloven (nml.) §§ 34-35)

³ Snøscooterkjøring, ulovlig (motorferdselloven (mfl.) § 3)

I Gutulia nasjonalpark er det kontrollert én på snøskuter. Ingen avvik registrert.

1.1.2 Arbeidstimer

Arbeidstimer relatert til tilsyn og kontroll er fordelt på Femundsmarka nasjonalpark (442,25), Gutulia nasjonalpark (32), Grøvelsjøen naturreservat (10), Langtjønna landskapsvernområde (42,5), Femundslia landskapsvernområde (13).

1.1.3 Tjenestekjøp

Miljødirektoratet har, som i tidligere år, kjøpt tjenester etter behov og tilgjengelig budsjetttramme av Engerdal fjellstyre. Tjenestekjøp av oppsynsoppgaver er betalt over budsjettposten 1420.21. Oppdraget var avgrenset til Femundsmarka NP, Gutulia NP, Grøvelsjøen NR, Femundslia LVO og i tillegg reservater i Engerdal som ikke forvaltes av Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre. I den kontraktsfestete avtalen ble det beskrevet konkrete oppdrag som lokal forvaltning har bedt SNO utføre: *"Oppdraget gjelder oppsyn i Femundsmarka nasjonalpark der oppsynet legger vekt på tilstedeværelse i perioder med mye besøk til parken. Følge opp sårbare arter som hubro, kongeørn og jaktfalk. Helger på forsommeren og høsten prioriteres, i tillegg til juli og august. Hovedfokus på Røavassdraget og Røvoltjønna - der det ferdes mange mennesker. Det skal kontrolleres kjøretillatelse til utleiebuer i Femundsmarka og annen motorisert ferdsel, herunder kontroll med kjørebok og barmarkskjøring. Det skal gjøres en vurdering av mengder trær som blir hogd eller saget ned i løpet av sesongen i de mest besøkte områdene. Oppsyn i Gutulia nasjonalpark der oppsynet legger vekt på tilstedeværelse i perioder med mye besøk til parken. Grøvelsjøen naturreservat skal ha minst fem dagsverk som prioriteres i den tid det er mest aktivitet i reservatet. Det skal følges opp at forbudet mot merking i parken etterleves, samt ettersyn med ny natursti og innfallsport. Oppsyn med barmarkskjøring skal ha fokus. Tjenestekjøpet skal først og fremst erstatte SNOs egen tilstedeværelse i tidsrom med ferieavvikling mv., men også supplere ved behov og etter nærmere avtale"*⁴.

⁴ Vår ref. 2022/5825 Tjenestekjøp 2022 - Engerdal fjellstyre - Tilsyn og kontroll

Figur 1 Utstyrskasse for fiske ved Nedre Muggsjøen ([Feltdagbok](#)). Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

Tjenesteyterne, Engerdal fjellstyre, har rapportert om til sammen 163 arbeidstimer med tilsyn og kontroll for SNO i 2022. Arbeidstimerne er fordelt på Femundsmarka nasjonalpark (124), Gutulia nasjonalpark (26), Grøvelsjøen naturreservat (7), Femundslia landskapsvernområde (6).

682 personer gitt veiledning og informasjon om vern og regler for ferdsel og aktivitet i verneområdene.

1.2 Utviklingstrekk eller utfordringer

1.2.1 Verneskilt

Nasjonalparkstyret ble, på nasjonalparkstyremøte 25. juni 2021, gjort kjent med utfordringene i Røosen i Femundsmarka nasjonalpark der det kjøres med motorbåter. Årsrapporten for 2021⁵ utdyper utfordringene i detalj. Grensa ved Røas utløp, der båtene krysser inn i nasjonalparken, ble merket med verneskilt våren 2022 i samsvar med veileder⁶ og i henhold til arbeidsinstruks⁷. Nasjonalparkstyret fikk fjernet merkingen samme sommer. Nye skilt må settes opp og underskilt bør vurderes.

Verneskilt er små og enkle skilt som kun viser riksvåpenet og hvilken verneform området har. Verneskilt settes normalt opp i vernegrensen, ved naturlige innfallsporter til verneområdet.

⁵ M-2215|2022 Årsrapport for 2021 til nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia fra SNO

⁶ [m481.pdf \(miljodirektoratet.no\)](#) kap. 5.7, s. 50.

⁷ Retningslinjer for verneområdeoppsyn versjon 2022

Formålet er å orientere allmennheten om at de er i, eller på vei inn i et verneområde og for å forhindre regelbrudd.

Røsanden er anløpssted for båten Fæmund II som bringer besøkende til nasjonalparken sommer og tidlig høst. Mange krysser grensa til Femundsmarka nasjonalpark i Røsanden og Røosen fordi de kommer med egen båt eller kommer over isen. Viktigheten av Røsanden og Røosen som innfallspunkt og knutepunkt for Femundsmarka nasjonalpark, og sårbarheten både for kulturminner og natur, understrekes i forvaltningsplanen⁸, besøksstrategien⁹ og i flere ulike rapporter^{10, 11, 12}. Informasjon og skilting og veiledning er derfor spesielt viktig i dette området for både sommer- og vintertrafikk.

Figur 2 Verneskilt

Femundsmarka nasjonalpark har regler for ferdsel og bruk det er behov for å markere for å forhindre brudd på vernebestemmelsene. Da kan det brukes bestemte typer underskilt som viser til bestemmelser i verneforskriften. Miljødirektoratet understreker at vernereglene uansett gjelder, selv om man ikke varsler om dem i form av egne underskilt.

1.2.2 Oppsyn, tilsyn og kontroll

Oppsyn er viktig i perioder med mye besøk til parken. Helger på forsommeren og høsten bør prioriteres, i tillegg til juli og august. Røosen, Røsanden, Røavassdraget og Røvoltjønna bør prioriteres sammen med Gutulia fra midten av juli til slutten av august. Langtjønna landskapsvernområde bør prioriteres fra isen går på Femunden i siste del av mai eller begynnelsen av juni og ut juli. For å forhindre brudd på bestemmelsene om vegetasjon, døde trær og kulturminner bør oppsyn prioritere å være i områder der de tradisjonelle leirstedene er på den tid på døgnet hvor folk normalt slår leir.

Kontrollaktiviteten skal skje i tråd med SNOs instruks for kontroll i verneområder. Tilsynsoppgaven vil i første rekke være å påse at verneforskriftene blir overholdt og at eventuelle dispensasjoner blir anvendt i henhold til vilkårene. Vilkår i enkeltvedtak er viktig styringsverktøy. Kontroll i verneområder har som formål å avdekke ulovlig aktivitet og adferd som er i strid med vernebestemmelsene. En viktig del av arbeidet for SNO er å vurdere

⁸ [Forvaltningsplan_Femundsmarka.pdf \(nasjonalparkstyre.no\)](#)

⁹ [Besøksstrategi for Femundsmarka nasjonalpark og tilgrensede verneområder](#)

¹⁰ [Sårbarhetsvurdering av vegetasjon og dyreliv. Røa, Grøtadalen og Valdalsfjellet.](#)

¹¹ [Rapport fra kartlegging av kulturminner](#)

¹² [Slitasjeutvikling i Femundsmarka nasjonalpark over 30 år. Masteroppgave Sindre Valan](#)

kontrollerbarheten av gitte dispensasjoner og gi tilbakemelding om forbedringspunkter til forvaltningsmyndigheten.

1.2.3 Motorferdsel

I medhold av motorferdselloven kan kommunen unntaksvis gi tillatelser for lengre perioder, f.eks. kan det for kjøreformål som strekker seg over flere år og som det ikke er tvil om berettigelsen av, gis tillatelse for flere år om gangen. Dispensasjon bør ikke under noen omstendighet gjelde for et lengre tidsrom enn fem år¹³. Tillatelser gitt av nasjonalparkstyret i medhold av verneforskriften, bør ikke være lempeligere enn tillatelser gitt av kommunen i medhold av motorferdselloven.

Rundskriv til motorferdselloven setter krav om at dispensasjon og vilkår må utformes slik at de er kontrollerbare for politi og oppsyn. Eksempelvis er tillatelser til motorisert ferdsel uten krav om utfylt kjørebok før kjøringen tar til, ikke kontrollerbart. Er det tillatelse til mange kjøreturer i vedtaket er det også vanskelig kontrollerbart selv om det stilles vilkår om bruk av kjørebok. For kjøring i forbindelse med drift av utleiehytter bør det kreves dokumentasjon for den inntektsmessige betydningen. Dette kan kreves av kommunen for tillatelse etter motorferdselloven.

Figur 3 Røosen med motorbåt i nasjonalparken og bøyer med verneskilt på grensa i osens utløp. Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

¹³ Rundskriv [T-1996-1](#), kap. 7.3.3 andre avsnitt, andre punktum.

1.2.1 Motorferdsel i samband med jakt

Forvaltningen har bedt oss føre kontroll med tillatelser og kjørebok for barmarkskjøring i forbindelse med elgjakt. For å føre slik kontroll må oppsyn være i området mens det pågår elgjakt, noe som i seg selv er krevende siden oppsynet ikke bør forstyrre jaktutøvelsen. Jakt er en ønsket aktivitet for å nå gitte bestandsmål. Jegerne må også ha skutt elg for å kunne ta i bruk motorisert hjelpemiddel for å hente slakt ut fra skog og mark. De fleste jaktlagene har tillatelse til å felle få dyr og det er mange dagsverk per felt dyr. Det å være på rett plass til rett tid for å kontrollere tillatelse og kjørebok er derfor svært krevende og har ikke blitt prioritert.

Figur 4 Gamme eller leirplass. Bør leveres som hittegods eller til avfallsanlegg. Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

1.2.2 Søppel, avfall, løsøre, båter mv.

Nasjonalparkstyret har hatt ønske om at båter som er funnet eierløse skal merkes med et varsel om fjerning. Avfall har sin definisjon i forurensningsloven¹⁴ § 27: "Med avfall menes løsøre, gjenstander eller stoffer som noen har kassert, har til hensikt å kassere eller er forpliktet til å kassere". I verneområdene er det ikke funnet løsøre, gjenstander som er kassert. Ingen eierløse båter eller annet utstyr er funnet med ett unntak. Sørøst for Stortjønna i Femundsmarka nasjonalpark ble det funnet en eldre leirplass (Figur 4) der det lå soveunderlag, kokeutstyr, presenning og diverse¹⁵. Dette er løsøre som bør samles inn og leveres som hittegods¹⁶ alternativt anses som avfall¹⁷. Volum, mengde og tyngde tilsier at dette bør hentes ut med snøskuter sent på våren når det er mulig å fjerne jord og torv fra

¹⁴ [Lov om vern mot forurensninger og om avfall \(forurensningsloven\)](#)

¹⁵ [I2022/25579 Lavvo/gamme - søppel](#)

¹⁶ [Lov om hittegods \(hittogodslova\)](#)

¹⁷ [Lov om vern mot forurensninger og om avfall \(forurensningsloven\) § 27. Definisjon av avfall](#)

presenningene og renses stedet for eventuelle omkringliggende søppel. Alternativt kan det ryddes og sorteres sommerstid og samles på et punkt for utkjøring vinterstid.

1.2.3 Kulturminner

Det er mange kulturminner i verneområdene. De eldste er fra steinalder. På Røsanden og Røsen er spor etter de som var i området for flere tusen år siden synlig den dag i dag. Om lag 20 steinalderlokaliteter er registrert ved Røsanden og utløpet av Røsen. Lokalitetene representerer de tidligste sporene etter mennesker i Femundsmarka. Under befaring i området med arkeolog Kjetil Skaret fra Innlandet fylkeskommune ble det funnet mengder med steinavslag og en mulig feilproduksjon av dolk (Figur 5 En del av en dolk? Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn bare ved å børste bort det øverste laget med lav og humus. Det er ikke registrert direkte trusler mot kulturminnene, men som det også ble påpekt i fjorårets rapport (M-2215|2022), er de lokalitetene som er registrert som boplasser fra steinalder, de samme som foretrekkes i dag som leirplasser. Eksempelvis er det registrert boplasser i Røsen der Norsk institutt for naturforvaltning i sommer avdekket to av de mest forsøplete og slitte leirplassene.

Figur 5 En del av en dolk? Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

Figur 6 På Røsanden og Røosen ligger kulturminnene synlig. Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

Generelt er det få utfordringer knyttet til tilsyn og kontroll i verneområdene. Det aller meste av aktivitet skjer med hjemmel i lov eller med vedtak med hjemmel i lov.

Tabell 1 Ønsker fra nasjonalparkstyret om tilsyn og kontrollfokus

Verneområde/tema	Beskrivelse av oppdrag og metode	Merknad
Femundsmarka NP	Oppsyn i Femundsmarka nasjonalpark, der oppsynet legger vekt på tilstedeværelse i perioder med mye besøk til parken. Helger på forsommeren og høsten bør prioriteres, i tillegg til juli og august. Hovedfokus på Røa- og Muggavassdraget. Oppsyn med leirplasser når det er stor sjanse for å treffe folk.	Utført.
Gutulia NP	Oppsyn i Gutulia nasjonalpark, der oppsynet legger vekt på tilstedeværelse i perioder med mye besøk til parken. Ettersyn med ny natursti og innfallsport.	Utført.
Langtjønna og Femundslia LVO	Oppsyn med landskapsvernområdene. Særlig vekt på Langtjønna LVO. Her er det mye ferdsel med kano i vår- og sommersesongen, også utfordringer knyttet til bålbrekking, ferdsel og slitasje. Oppsyn med leirplasser når det er stor sjanse for å treffe folk.	Utført.
Alle verneområder	Kartlegge gjerder og anlegg fra reindrift inne i verneområdene.	Fjernet som ønske.
Femundsmarka NP	Gjøre en vurdering av mengder trær som har helt ferske tegn på skader/hogst. Legges inn i VO.-logg. En registrering av nye skader i løpet av sesongen i de mest besøkte områdene.	Ikke utført. All vegetasjon er vernet mot skade og ødeleggelse av enhver art. Dette gjelder også døde trær. Regelbrudd vil derfor forfølges i henhold til instruks.
Langtjønna og Femundslia LVO	Gjøre en vurdering av mengder trær som har helt ferske tegn på skader/hogst. Legges inn i VO.-logg. En registrering av nye skader i løpet av sesongen i de mest besøkte områdene.	Ikke utført.
Femundsmarka NP, Langtjønna og Femundslia LVO	Oppfølging av registrering av båter i verneområdene. Båter som er funnet eierløse skal merkes med et varsel om fjerning. Gis ett års frist før eventuell utkjøring i 2023.	Ikke utført.

Verneområde/tema	Beskrivelse av oppdrag og metode	Merknad
Alle verneområder	Kontroll med tillatelser og kjørebok for barmarkskjøring i forbindelse med elgjakt. Kontroll med noen enkelte jaktfelt.	Ikke utført.

2. Bestillingsoppgaver

2.1 Kort om aktiviteten

2.1.1 Arbeidstimer

Arbeidstimer relatert til bestillingsoppgaver er fordelt på Femundsmarka nasjonalpark (391,5), Gutulia nasjonalpark (40), Grøvelsjøen naturreservat (14), Langtjønna landskapsvernområde (24,5), Femundslia landskapsvernområde (5).

2.1.2 Vedkjøring

Som flere år tidligere har det blitt kjørt ut ved i samarbeid med Statskog SF. Statskog SF skal tilrettelegge for at folk flest skal kunne drive et aktivt friluftsliv på statsgrunn. Som et ledd i dette arbeidet holdes koier åpne, det merkes stier og løyper og Statskog bygger og gjør vedlikehold av bruer, klopper, rasteplasser mv. For arbeidet mottar Statskog tilskudd over statsbudsjettet fra Landbruks- og matdepartementet¹⁸. På denne bakgrunn er det tidligere gitt beskjed til nasjonalparkstyret at innkjøp av ved og utkjøring av dette ikke kan finansieres over Klima- og miljødepartementets budsjettpost 1420.31¹⁹. Aktivitet som vedlikehold, brøyting, utkjøring av ved og tilsvarende er utenfor budsjettpostens formål. Siden utkjøring av ved i regi av Statskog SF og SNO har skjedd over flere år har vi også i 2022 valgt å prioritere utkjøring av ved, finansiert over post 1420.21. Inntil 60 arbeidstimer var avsatt til arbeidet.

2.1.3 Verneskilt

Følge opp verneskilter og oppsetting ved behov er av SNOs løpende oppsynsgaver og anses som en vanlig dag i jobb. Verneskilt er behørig omtalt ovenfor under kap. 1.2 Oppsetting av nye verneskilt er gjort i Valdalsfjellet, Gutulia og Grøvelsjøen. Alle punktene er georeferert og fotografert og data er lagt inn i [Feltdagbok](#). Ettersynet med grensemerker, verneskilt og tilhørende skiltstenger gjøres av SNO. Skilt skiftes ut og grensemerker erstattes ved behov. Dette gjøres av SNO.

Figur 7 Verneskilt i Gutulia. Fjernet. Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

¹⁸ Prop. 1 S Landbruks- og matdepartementet, s. 115

¹⁹ Midlene dekker statlige investeringsutgifter. Prop. 1 S 2022-2023 Klima- og miljødepartementet, s. 118

2.1.4 Sjøppel og bålringer

Langs Røvassdraget og ved Røvoltjønna har det i år vært gjennomført forskning på "Spørløs atferd i naturområder" der fokus har vært på forsøpling og skader på trær ved leirsteder. Fjerning av søppel og bålringer fra leirplasser har derfor ikke vært utført av oss i de områdene.

Ingen oppsyn har rapportert om funn av søppel. Det å fjerne avfall og søppel er noe alle oppsyn gjør fortløpende i natur. Store mengder samles normalt for utkjøring om vinteren. Det er meget sjelden oppsynet kommer over mengder avfall i disse verneområdene. Antall søppel kan være stort, men målt i volum og vekt er det sjelden mer enn man får i en liten pose med lav vekt og derfor bæres ut av natur og legges i søppeldeponi.

2.1.5 Heggrøsta

Heggrøsta var tidligere utmarksslått under Søndre Langen og er et av de mest frodige områdene i nasjonalparken. Utmarksslått er sårbart i forhold til gjengroing. Slåtteeområdet hadde glissen tresetting av grov bjørk og det forsøkes gjenskapt ved å tynne ut bjørkebestanden. Grov bjørk med god løvkroner gir skyggevirksomhet som favoriserer skyggetålende grasarter med god fôrverdi. Forvaltningen ønsker å få opp mer hegg og det er derfor satt inn tiltak for å forhindre beiting på ung hegg. Heggrøsta har allerede en relativt god bestand av hegg og området bærer preg av blomstrende hegg om man er der på rett tid. Særlig elgbestanden påvirker bestand av rogn, osp, vier og hegg. Det er sannsynligvis færre elg i området enn tidligere og det fører til raskere vekst av disse artene. Tynning av bjørkebestand og fjerning av gran er gjort i år og anbefales videreført.

Figur 8 Tynning i Heggrøsta. Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

2.1.6 Tellere

Tellere var montert tre steder; Ved Litjhelvete, Mugga og Lorthølet. Alle tre er eid av Miljødirektoratet, men det er gitt brukernavn og passord til forvalterne for [Eco-Visio](#) der alle data er lagt inn for alle år. Telleren på stien mellom Røosen og Røvollen var plassert ved brua over Litjhelvete. Totalt ble det registrert 3 254 passeringer mellom 17. mars og 8. november. Denne telleren ble tappet for informasjon og gjenutsatt samme sted 23. november for å registrere vintertrafikk spesielt. Ved Mugga hadde vi også en teller plassert ved stien mellom Nordviksanden og Grunnhåbua. Denne telleren viste så få passeringer at vi mistenker tekniske feil. I Kalvrenna ved Lorthølet passerte 2 137 i tidsrommet 18. mai til 26. oktober. Data man får fra tellinger kan være gjenstand for analyser som kan gi grunnlag for tiltak og aktivitet.

2.1.7 Klopper

Materialer til klopplegging har vært lagret på Ljøsnvola i mange år. Flytting var påkrevd. Materialene ble etter avtale med forvalterne lagret i uthus på Muggsjølia for senere å bli lagt ut over myr sør for Muggsjølia²⁰. Dette arbeidet er utført uten at SNO har vært involvert i arbeidet.

²⁰ [AK2022/25075 Flytte klopper fra Ljøsnvola til Muggsjølia](#)

Figur 9 Kloppmateriell på Ljøsnavola. Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

2.1.8 Tjenestekjøp

Miljødirektoratet har, også under kapittelet om bestillingsoppgaver, kjøpt tjenester etter behov og tilgjengelig budsjetttramme av Engerdal fjellstyre. Tjenestekjøp er betalt over budsjettposten 1420.21. Oppdraget, også her, var avgrenset til Femundsmarka NP, Gutulia NP, Grøvelsjøen NR, Femundslia LVO og i tillegg reservater i Engerdal som ikke forvaltes av Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre. I den kontraktsfestete avtalen ble det beskrevet konkrete oppdrag som lokal forvaltning har bedt SNO utføre: *"Fjerne søppel og bålringer fra leirplasser i alle verneområder. Søppel samles for utkjøring om vinteren, eller bæres ut. Mengde søppel måles i antall bæreposer. Rydding av bålringer gjøres i dialog med forvaltningsmyndighet etter gitt systematikk. Ettersyn med verneområdeskilter (løveskilt) og informasjonstavler. Oppsetting av nye ved behov. Både ettersyn av eksisterende og behov for nye registreres i verneområdeloggen med fotografi og tekst. Nytt materiell utleveres ved henvendelse til SNO-L. Det skal stå verneområdeskilt ved alle innfallsporter til verneområdene, herunder stier, veger, vannveger etc. der mennesker ferdes. Fjerne og frakte ut Grenselandet-tavle i Sylen. Kjøre ut ved til åpne buer og tilrettelagte leirplasser sammen med Statskog. For utkjøring av ved sammen med Statskog er det satt av 60 arbeidstimer i denne avtalen. I dette inkluderes utkjøring og opprydding etter utedo ved Røsanden. For opprydding av informasjonstavler i Sylen er det satt av 15 arbeidstimer. Innhenting av lyttebokser for hubro - 8 timer. Rapportering med sporlogg og tekst om utført arbeid gjøres i verneområdeloggen"*²¹.

²¹ Vår ref. 2022/4826 Tjenestekjøp 2022 - Engerdal fjellstyre - tiltak og skjøtsel

Tjenesteyterne, Engerdal fjellstyre, har rapportert om til sammen 199 arbeidstimer med tilsyn og kontroll for SNO i 2022. Arbeidstimene er fordelt på Femundsmarka nasjonalpark (155), Gutulia nasjonalpark (28), Grøvelsjøen naturreservat (11), Femundslia landskapsvernområde (0).

Figur 10 Vernegrenser blir merket med verneskilt samsvar med veileder M-481 og i henhold til arbeidsinstruks. Foto: Erik Ydse, Statens naturoppsyn

Tabell 2 Ønsker fra nasjonalparkstyret om tilretteleggingstiltak, skjøtsel og etablering av bevaringsmål

Verneområde/tema	Beskrivelse av oppdrag og metode	Merknad
Femundsmarka NP og Langtjønna LVO	Utkjøring av ved i samme omfang som tidligere år, i samarbeid med Statskog. Kombineres med tilsyn i området.	Utført.
Alle verneområder	Følge opp verneskilte og oppsetting ved behov. Oppsetting av nye ved blant annet Valdalsfjellet, Gutulia, Grøvelsjøen og Svartvika.	Utført med unntak av i Svartvika. Rapportert i SNO - Feltdagbok (miljodirektoratet.no) .
Femundsmarka NP og Grøvelsjøen NR	Forsterkning av stier og traseer i sørdelen av Femundsmarka og i Grøvelsjøen. Prosjekt over flere år med ønsket start i 2022.	Fjernet som ønske.
Femundsmarka NP, Langtjønna LVO og Gutulia NP.	Montering av nye informasjonsplakater på Grenselandet-tavler. Feragsdammen, Røsenden, Røvollen og Gutulisjøen.	Materialer ble ikke levert fra produsent.
Alle verneområder	Tilsyn og vedlikehold av eksisterende tilrettelegging. Klopper, infoskilter, vippeskilt o.l.	Utført.
Langtjønna LVO	Forsterking av vognveien mot barmarkskjøring i området Langtjønna-Svartvika.	Fjernet som ønske.
Femundsmarka NP og Langtjønna LVO	Fjerning av søppel og bålringer fra leirplasser. Søppel samles for utkjøring om vinteren, eller bringes med ut.	Ikke utført siden dette var en del av et forskningsprosjekt.
Femundsmarka NP	Skjøtsel i Heggrøsta	Utført som tynning av bjørkebestand.
Femundsmarka NP	Skjøtsel i Muggsjølia	Fjernet som ønske.
Femundsmarka NP og Langtjønna LVO	Utkjøring av 3 stk ulovlige utstyrslager merket i 2021.	To er ikke gjenfunnet. Ett fjernet av eier.
Langtjønna LVO	Utkjøring av gammelt gjerdemateriale.	Utført. Rapportert i SNO - Feltdagbok (miljodirektoratet.no) .
Femundsmarka NP	Utkjøring av gammel utedo ved Røsenden.	Utført. Rapportert i SNO - Feltdagbok (miljodirektoratet.no) .
Grøvelsjøen NR	Utkjøring av Grenselandet-tavle.	Utført tidligere.
Femundsmarka NP og Grøvelsjøen NR.	Montere ferdselstellere. Plassering av tellere langs Røavassdraget. 1 på DNT-stien mellom Røsenden-Røvollen, 1 på sti nord for Røa og 1 på sti sør for Røa. Totalt behov for 3 stk tellere fra SNO.	Utført. Omprioritert lokasjon av forvalter. Rapportert i SNO - Feltdagbok (miljodirektoratet.no) .
Alle verneområder	Tilfeldige observasjoner av forvaltningsprioriterte, rødlistede og fremmede arter* registreres i Artsobs. I tillegg ønsker vi at det legges inn observasjoner av rogn, osp og senkegrupper av gran.	Ikke utført.

Statens naturoppsyn

Telefon: 73 58 05 00

E-post: post@miljodir.no | www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.